

Núm. 79 (Tardor 2025)
ISSN 2386-4753

Anàlisi de les audiodescripcions en català des de la perspectiva de la Lectura Fàcil*

Analysis of audio descriptions in Catalan from the perspective of Easy-to-Read

Irene Pujolar

Universitat Autònoma de Barcelona, Estat espanyol
irenepujolar@outlook.es

Data de recepció: 22/07/2024

Data d'acceptació: 17/02/2025

Data de publicació: 23/09/2025

Anna Matamala

Universitat Autònoma de Barcelona, Estat espanyol
anna.matamala@uab.cat

Resum

Aquest article analitza nou audiodescripcions de pel·lícules emeses el 2020-2021 en català amb l'objectiu d'identificar fins a quin punt es poden considerar fàcils de comprendre d'acord amb els criteris de Lectura Fàcil. L'estudi, que replica l'anàlisi d'Arias-Badia i Matamala (2023), inclou una anàlisi semiautomatitzada de la complexitat de les frases (llargada de les frases, distribució de categories gramaticals, verbs per frase i perífrasis verbals), aspectes lèxics (*corpus aboutness*, densitat lèxica, riquesa lèxica i càrrega informativa). Aporta valors vinculats al Gunning Fog Index i l'índex de llegibilitat de Flesch-Szigriszt, i ofereix una anàlisi manual d'aspectes lèxics com ara la presència d'estrangerismes, neologismes i termes complexos, de frases fetes o expressions amb sentit figurat, i d'adverbis en *-ment*. Els resultats demostren els punts de contacte i les divergències entre les audiodescripcions en català i els criteris de Lectura Fàcil.

Paraules clau: Lectura Fàcil; llenguatge planer; audiodescripció; corpus; accessibilitat

Abstract

This article analyzes nine audio descriptions of films broadcast in 2020 or 2021 in Catalan with the aim of identifying to what extent these audio descriptions can be considered easy to understand following Easy-to-Read criteria. The study, which replicates the research by Arias-Badia and Matamala (2023), includes a semi-automated analysis of sentence complexity (sentence length, part-of-speech distribution, verbs per sentence and

(*) Aquest estudi forma part del projecte WEL (PID2022-137058NB-I00), finançat pel MICIU/AEI/10.13039/501100011033 i per FEDER/UE. Anna Matamala és membre del grup de recerca Trans-Media Catalonia, que rep finançament d'AGAUR (2021SGR00077).

verbal paraphrases) and lexical aspects (corpus aboutness, lexical density, vocabulary richness and information load). It also calculates both the Gunning Fog Index and the Flesch-Szigriszt Index, and presents a manual analysis of lexical issues such as the presence of foreign words, neologisms and complex terms, figurative language, and *-ment* adverbs. Results show commonalities and divergences between audio descriptions in Catalan and Easy-to-Read criteria.

Key words: Easy Language; Plain Language; audio description; corpus; accessibility

Com citar: Pujolar, Irene, & Matamala, Anna (2025). Anàlisi de les audiodescripcions en català des de la perspectiva de la Lectura Fàcil. *Caplletra. Revista Internacional de Filologia*, 79, 221-244. <https://doi.org/10.7203/caplletra.79.31149>

1. INTRODUCCIÓ

L'audiodescripció (AD) «consisteix a traduir les imatges en paraules» (Matamala, 2019a, p. 199). Es tracta d'un tipus de traducció intersemiòtica en què «es produeix una transferència dels components visuals (lingüístics o no lingüístics) a components sonors lingüístics» (*ibid.*, p. 206). L'objectiu és que aquelles persones que no poden o no volen veure les imatges (ja sigui per una discapacitat o per una circumstància puntual) puguin entendre i gaudir els continguts audiovisuals, siguin productes cinematogràfics, teatrals, museístics o de qualsevol altre tipus. Per la seva banda, un text en Lectura Fàcil (LF) presenta característiques lingüístiques i formals específiques: la llengua està simplificada i el text es presenta de tal manera que se'n facilita la comprensió per part dels usuaris, generalment persones amb dificultats lectores (Mayol & Salvador, 1999; IFLA, 2010).

La convergència de l'audiodescripció —tradicionalment vinculada a persones amb discapacitat visual— i la Lectura Fàcil —tradicionalment vinculada a persones amb discapacitat cognitiva— és recent (Bernabé Caro, 2020) i està relacionada principalment amb el projecte EASIT (webs.uab.cat/easit), que va estudiar l'aplicació dels llenguatges fàcils de comprendre o llenguatges entenedors a diversos serveis d'accessibilitat com la subtitulació o l'audiodescripció (Perego, 2020; Maaß & Hernández Garrido, 2020; Matamala, 2022; Matamala 2023). En el marc d'aquests estudis, Arias-Badia i Matamala (2021, 2023) van dur a terme a una recerca en la qual analitzaven fins a quin punt un corpus d'audiodescripcions en català (anterior al 2015) ja era per si sol «fàcil de comprendre» d'acord amb els criteris lèxics i morfosintàctics de la LF.

L'objectiu d'aquest article, que beu de Pujolar Pohl (2022), és replicar l'estudi d'Arias-Badia i Matamala amb un corpus d'AD en català més recent per tal d'identificar fins a quin punt les AD actuals es poden continuar considerant fàcils tenint en compte criteris lingüístics (concretament, lèxics i sintàctics) de l'anomenada LF. Partim de la hipòtesi que AD i LF compartiran aspectes sintàctics (en ambdós casos s'aconsella una sintaxi poc complexa), però no lèxics, ja que les recomanacions sobre la creació d'AD aconsellen un llenguatge ric (vegeu Remael et al., 2015). L'estudi no solament pot aportar informació sobre el grau de facilitat de les AD, sinó que també permetrà dibuixar algunes de les característiques lèxiques i sintàctiques més destacades de l'AD, en línia amb estudis de corpus en diverses llengües com els de Salway

(2007), Jiménez-Hurtado et al. (2010), Arma (2011), Reviers (2017), Matamala (2019b) o Her-mosa-Ramírez (2021). També ens permetrà comparar els resultats d'Arias-Badia i Matamala amb els del nostre estudi i veure si hi ha hagut canvis en les audiodescripcions actuals.

L'article s'estructura en sis apartats: al punt 2 definim i presentem les característiques princi-pals de l'AD i n'apuntem alguns dels trets lingüístics centrals. A l'apartat 3 parlem del concepte de LF i descrivim quines característiques solen presentar els textos escrits en aquesta varietat lingüística. AD i LF convergeixen a l'apartat 4, on fem referència a les poques publicacions que les han relacionat, sempre dins el marc dels estudis d'accessibilitat i traducció audiovisual. El punt 5 resumeix la metodologia i al 6 es presenten i discuteixen els resultats de l'anàlisi, abans de passar a les conclusions del treball (apartat 7).

2. L'AUDIODESCRIPCIÓ

Les AD són traduccions intersemiòtiques de les imatges en paraules. Solen descriure elements narratològics centrals, com ara qui fa què, quan, on i com, aprofitant els espais en què no hi ha diàlegs ni efectes sonors significatius (Maszerowska et al., 2014; Remael et al., 2015; Fryer, 2016; Matamala, 2021). Segons el tipus de contingut, les AD poden ser gravades o en directe, planificades o no planificades. Les persones cegues o amb baixa visió sovint han anat acom-panyades de persones que d'una manera informal els descrivien allò que passava a la panta-lla, però l'AD pròpiament dita neix a Catalunya el 1989 amb l'AD per Televisió de Catalunya de la pel·lícula *Els deu manaments* (Matamala, 2007), la primera AD en un país occidental (Hernán-dez-Bartolomé & Mendiluce-Cabrera, 2004, p. 268).

Per fer una AD, cal saber llegir les imatges, cal saber seleccionar què es descriu i de quina ma-nera, i cal saber locutar. Aquests són els quatre pilars de l'AD segons Snyder (2014): observació, edició, llengua i habilitats vocals. El contingut pot condicionar les característiques específi-ques de cada AD, però de manera general es recomana que el vocabulari sigui ric, variat, clar i concret, sense argot ni lèxic complex. S'aconsellen frases curtes i simples, escrites en present i en tercera persona (Taylor, 2015). Remael et al. (2015) afirmen que és més freqüent l'ús de frases simples que no pas subordinades, per bé que es poden trobar subordinades vinculades a aspectes temporals. La norma internacional d'AD publicada per ISO indica que cal presentar la informació de manera que els destinataris la puguin entendre de manera fàcil, tant pel que fa a la tria lèxica com pel que fa a l'articulació vocal. La norma espanyola UNE 153020 (AENOR 2005) també afirma que l'estil de les AD ha de ser senzill, amb frases directes i adjectius con-crets, sense cacofonies ni redundàncies ni expressions idiomàtiques pobres.

Puigdomènech et al. (2007) i Bassols i Santamaria (2009) aborden específicament la llengua de les AD en català, la qual consideren que s'hauria de basar en la llengua estàndard. Les primeres elaboren les bases per a un futur protocol d'AD en català; les segones, una proposta de guia per a l'AD basada en el concepte de «llenguatge eficaç» de Richaudeau. Algunes de les indicacions principals que trobem en aquests documents són que les frases siguin curtes i simples i que segueixin de manera general l'ordre habitual de subjecte seguit de verb, objecte i complements. S'aconsella poca subordinació i enllaçar les idees amb connectors freqüents, amb un màxim

d'una o dues idees per oració. Totes dues obres desaconsellen l'ús de la passiva. Recomanen fer servir paraules freqüents i un lèxic variat, per la qual cosa promouen l'adjectivació, la sinonímia i l'ús de paraules concretes per sobre de l'ús d'hiperònims. També aconsellen l'ús de metàfores i comparacions. Bassols i Santamaria (2009) remarquen que les AD han de ser apropiades quant a registre, to i correcció. A les AD sol haver-hi repeticions, però no es veu com un problema estilístic ja que les AD se solen intercalar amb diàlegs. Tot i així, les el·lipses, els pronoms febles o les anàfores poden ser bons recursos, sempre que els referents quedin clars i no hi hagi ambigüitats. Així, per exemple, se sol preferir repetir el nom del personatge que no pas ometre el subjecte o posar-hi un pronom que podria induir a confusió en certs contextos (Taylor, 2014; Remael et al., 2015). Pel que fa als verbs, és recomanable evitar les locucions verbals i intentar emprar, sempre que sigui possible, verbs simples. Les AD se solen narrar en tercera persona del singular del present d'indicatiu, tot i que poden aparèixer altres formes segons el desenvolupament temporal de l'acció.

El llibre d'estil de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació (CVMC, 2021) també inclou un apartat específic sobre l'AD amb algunes recomanacions lingüístiques, com ara que cada bafarada (o unitat audiodescriptiva) tingui un sentit complet i s'evitin les cacofonies, les redundàncies i la pobresa de recursos idiomàtics bàsics, en línia amb la norma UNE (AENOR, 2005). Es recomana concisió i que l'AD es faci en la llengua del públic, no de la producció. Si hi ha alguna part en una altra llengua, també s'ha de traduir. La CCMA no disposa de criteris específics sobre audiodescripció al seu llibre d'estil.

3. LA LECTURA FÀCIL

La LF es defineix a la norma UNE 1531010:2018 EX com un mètode que recull un conjunt de pautes relatives a la redacció de textos, al disseny/maquetació dels documents i a la validació de la seva comprensibilitat, que té com a objectiu fer accessible la informació a les persones amb dificultats de comprensió lectora. El terme en anglès que s'havia fet servir tradicionalment era «Easy-to-Read» o «Easy Read», però darrerament s'ha començat a parlar d'«Easy Language» (Lindholm & Vanhatalo, 2021), ja que el llenguatge fàcil no es troba només en textos escrits sinó també en textos orals. De fet, ens podríem imaginar un contínuum de varietats lingüístiques marcades per la simplificació (llenguatges entenedors) en el qual tindríem el Llenguatge Fàcil a un extrem i el Llenguatge Planer a l'altre, amb algunes varietats intermèdies (Maaß, 2020; Matamala, 2022). A un extrem hi tindríem una varietat (LF o llenguatge fàcil) pensada per a persones amb dificultats de lectura o de comprensió, mentre que a l'altre extrem hi hauria una varietat no pensada necessàriament per a persones amb dificultats de lectura o comprensió (llenguatge planer). Aquest és l'enfocament que adopta la norma ISO/IEC 23859:2023.

García Muñoz i Matamala (2021) determinen com a inici de la LF a Catalunya l'informe elaborat per Mayol i Salvador (1999), el qual aporta algunes propostes sobre com implementar la LF a Catalunya. Aquest informe incloïa una traducció de les directrius de la Federació Internacional d'Associacions i Institucions Bibliotecàries (IFLA, per les seves sigles en anglès). El 2003 es va crear l'Associació Lectura Fàcil, que des dels seus inicis vetllava per adaptar obres

de literatura i documents informatius, administratius i jurídics. Les recomanacions que guien la creació o adaptació de textos en LF han estat tradicionalment les directrius d'IFLA (2010) i la guia d'*Inclusion Europe* (2009), a més del manual per al castellà de García Muñoz (2012). En l'àmbit espanyol una fita clau ha estat la norma UNE 153101:2018 EX (AENOR, 2018), que, per bé que se centra en el castellà, és aplicable en bona mesura al català. També són aplicables bona part de les recomanacions de la norma ISO/IEC 23859:2023, que adopta una visió internacional.

Ambdues normes contenen indicacions pel que fa al format del document, però en aquest article ens centrem en algunes de les pautes referents al lèxic i la sintaxi, que són objecte de la nostra anàlisi.

Tant la norma UNE com la norma ISO recomanen fer servir un llenguatge senzill i d'ús freqüent i evitar l'ús de termes abstractes, tècnics, ambigus i complexos. Aquesta recomanació va lligada al fet d'evitar l'ús de paraules o construccions que no aportin informació rellevant per al text i que allarguin la frase innecessàriament. S'aconsella evitar les frases de sentit figurat que dificultin la lectura. Ambdues normes ressalten la importància de no canviar els referents: cal fer servir la mateixa paraula per designar un mateix objecte o referent.

Quant a aspectes sintàctics, les normes aconsellen evitar les oracions complexes. Es recomana incloure una idea per frase, o, a tot estirar, dues, segons la norma UNE, que hi afegeix que en aquest cas caldria fer servir conjuncions d'ús habitual. La norma espanyola promou el present d'indicatiu sempre que sigui possible i aconsella evitar l'ús del condicional i del subjuntiu, els temps verbals complexos, les passives i les oracions amb gerundi. També suggereix evitar per norma general les perífrasis verbals, la doble negació i les el·lipsis. De manera global, s'ha de procurar organitzar el text per tal que el lector no hagi de tornar enrere per entendre'l, tot mantenint la coherència i cohesió com també el fil temporal dels fets.

4. LES AUDIODESCRIPCIONS FÀCILS

L'aplicació de la Lectura Fàcil a l'AD és recent (Bernabé-Caro, 2020) i va vinculada principalment al projecte EASIT (Matamala, 2022), que va estudiar l'aplicació de l'anomenat llenguatge fàcil de comprendre o llenguatge entenedor a diversos serveis d'accessibilitat (Perego, 2020; Maaß & Hernández Garrido, 2020; Matamala, 2022; Matamala, 2023) com la subtitulació o l'AD. Bernabé-Caro i Orero (2019) presenten una llista de possibles serveis d'accessibilitat híbrids que combinen la LF amb serveis d'accessibilitat existents i Bernabé-Caro (2020) amplia aquesta llista i hi inclou l'audiodescripció fàcil de comprendre, que defineix en una publicació posterior (Bernabé-Caro & Orero, 2021).

Bernabé-Caro i Orero (2021) consideren que en les audiodescripcions es poden simplificar tant la part escrita com la parlada. Quan es tracta d'una audiodescripció preparada que es locuta per a un enregistrament, el text escrit de l'AD es pot simplificar i es poden buscar mecanismes prosòdics perquè la versió oral sigui més entenedora. Quan es tracta d'una audiodescripció per a un espectacle en directe, ja sigui amb preparació prèvia o sense, també es poden buscar

mecanismes lingüístics i prosòdics per oferir una versió més fàcil de comprendre. Per la seva banda, Perego (2020, p. 52) comenta que les AD simplificades podrien ser una manera efectiva de millorar la comprensibilitat de molts productes traduïts i ampliar els destinataris potencials a persones amb discapacitats cognitives, intel·lectuals o dificultats lectores. Tot i així, tal com comenten Taylor i Perego (2021), cal veure fins a quin punt les normes d'AD existents (Remael et al., 2015) i les de la Lectura Fàcil poden coexistir i com afecten la recepció per part dels usuaris, tant pel que fa a comprensió com pel que fa a acceptabilitat.

En aquest sentit, la norma UNE d'AD i la norma UNE de LF coincideixen en alguns aspectes. Per exemple, totes dues normes demanen que el text s'escrigui en present, que el lèxic sigui senzill i que s'evitin oracions complexes. Ara bé, també hi ha aspectes que només es troben a la norma UNE de LF i no a la d'AD: per exemple, per a textos en LF es desaconsella l'ús d'adverbis acabats en *-ment*, d'acrònims i d'estrangerismes que no siguin d'ús comú. D'altra banda, la LF no es basa únicament en aspectes lèxics o sintàctics, sinó que també presenta característiques molt específiques pel que fa a la disposició del text i requereix una validació per part d'usuaris.

Tot buscant aquests punts de contacte i de divergència, Arias-Badia i Matamala (2020) van dur a terme un grup de discussió amb professionals de l'AD i de la LF en el marc del projecte EASIT. Els participants van observar que tant l'AD com la LF són textos curts en què es fa ús d'estructures senzilles i es prioritza un mateix mot per a un mateix referent. Ara bé, van detectar dos problemes principals: d'una banda, l'AD presenta limitacions temporals i, si se simplifica més, aquestes limitacions poden ser més marcades, i això pot generar rebuig per part de les persones cegues i amb baixa visió, que poden interpretar-ho com una actitud paternalista. De l'altra, per bé que se simplifiqui l'AD, els diàlegs poden ser complexos i dificultar la comprensió del producte en el seu conjunt. És per això que els participants del grup focal plantejaven que, a banda d'oferir l'AD tradicional, es podria crear una AD simplificada o adaptada al perfil d'aquest nou grup de destinataris. Aquesta proposta no s'allunya gaire del que a l'Argentina anomenen «audiodescripción para intelectuales» (Matamala, 2023), que seria una pista d'àudio en què s'explica allò que passa en pantalla per a persones amb discapacitat cognitiva. Altres opcions que es van plantejar en el grup de discussió van ser emprar el que es coneix com a AD ampliada, en què s'atura el vídeo per donar temps per explicar, o bé crear una audiointroducció, un text narrat abans no s'iniciï el contingut audiovisual per facilitar la comprensió per part del públic.

En vista d'aquests resultats i de les diverses possibilitats de recerca que s'obren, Arias-Badia i Matamala (2023) es plantegen com a primer pas estudiar fins a quin punt les AD compleixen els criteris de la LF. La conclusió del seu estudi de corpus és que els guions audiodescriptius en català comparteixen molts elements amb les normes de LF: en l'àmbit sintàctic, prioritzen les frases curtes i simples i eviten les perífrasis verbals; en l'àmbit lèxic, prioritzen mots d'ús freqüent i mostren una densitat lèxica més baixa que altres llengües. Els índexs de llegibilitat demostren que es tracta de textos fàcils. L'estudi d'Arias-Badia i Matamala omple un buit investigador en observar les relacions entre AD i LF, però està circumscrit a un període temporal concret.

5. METODOLOGIA

L'objectiu d'aquest treball és replicar parcialment l'anàlisi d'Arias-Badia i Matamala (2023) amb una mostra més recent per poder-lo comparar amb dades actuals i veure si es mantenen els resultats obtinguts o hi ha diferències. Mentre que Arias-Badia i Matamala feien servir un corpus d'AD en català de nou pel·lícules emeses abans de 2014, en aquest article ens centrem en deu pel·lícules emeses amb AD el 2020 o el 2021 (vegeu Taula 1), amb un total de 83.869 paraules. Tot i que som conscients que el gènere pot tenir un impacte en l'AD, hem fet servir els materials cedits aleatòriament per la CCMA i l'empresa que produeix les AD actualment, que ens ha proporcionat els guions amb propòsits investigadors. Els darrers anys l'oferta d'audiodescripció s'ha anat ampliant i consolidant, de manera que el nostre interès rau a veure si els resultats obtinguts per Arias-Badia i Matamala es mantenen o es modifiquen en el context actual. Així, doncs, aquest treball no solament aporta una anàlisi d'un corpus d'AD més recent, sinó que fa referència a l'estudi d'Arias-Badia i Matamala per veure si es confirmen els mateixos resultats o hi ha divergències.

Taula 1. Informació sobre les pel·lícules analitzades

Títol	Direcció	País	Productora	Any	Duració	Nombre de paraules
Barcelona 1714	Anna Bofarull	Espanya	KaBoGa	2017	124 min.	10.548
Benvinguts al Nord	Dany Boon	França	Pathé i Hirsch Production	2008	106 min.	6.521
Durant la tempesta	Oriol Paulo	Espanya	Atresmedia Cine	2018	128 min.	10.871
El missatger	Ric Roman Waugh	Estats Units	Participant Media	2013	112 min.	8.729
La catifa màgica	Karsten Kiilerich	Dinamarca	A. Film Production	2018	81 min.	4.935
La meva setmana amb la Marilyn	Simon Curtis	Regne Unit	BBC Films	2011	101 min.	6.024
L'aparició	Xavier Giannoli	França	Curiosa Films i Imaginarium Films	2018	138 min.	11.393
Operació a Damasc	Daniel Zelik Berk	Regne Unit	H Films i Cover Films	2017	93 min.	7.699
Silvio i els altres	Paolo Sorrentino	Itàlia	Indigo Film	2018	150 min.	12.216
Tocats pel foc	Santiago Lapeira	Espanya	CECAAC	2020	76 min.	4.933

El corpus s'ha lematitzat i etiquetat automàticament amb l'eina d'accés obert Contawords®, desenvolupada per l'Institut de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra, i també s'han identificat els bigrames més freqüents.

La complexitat de les frases s'ha analitzat a partir dels elements següents: llargada de les frases, distribució de categories gramaticals, verbs per frase i ocurrència de perífrasis verbals. Des d'un punt de vista lèxic, s'ha analitzat l'anomenada *corpus aboutness* —entesa com els tipus lèxics que caracteritzen un corpus i calculada a partir de les 30 paraules més freqüents de cada pel·lícula—, la densitat lèxica —mesurada mitjançant la ràtio tipus/paraula (TTR, *type-token ratio*) que divideix el nombre de paraules úniques pel total de paraules—, la riquesa lèxica —mesurada calculant el nombre de lemes dividit pel nombre total de paraules— i la càrrega informativa —mitjançant la fórmula nombre de paraules lèxiques dividit per nombre total de paraules. Hem considerat paraules lèxiques els adjectius, adverbis, verbs i noms, tant propis com comuns.

També hem calculat el Gunning Fog Index (GFI), una fórmula tradicional de llegibilitat que es calcula a partir d'una mostra de 100 a 150 paraules. Es multiplica per 0,4 la suma de la llargada mitjana de les frases (A) amb el percentatge de paraules complexes (B), de manera que la fórmula és: $(A + B) * 0,4$. Per calcular el percentatge de paraules complexes, es tenen en compte les paraules formades per un mínim de tres síl·labes, exceptuant-ne els noms propis, les combinacions de paraules senzilles o les formes verbals no personals. Tot i que aquesta fórmula s'ha proposat per a la llengua anglesa, s'afegeix en aquesta anàlisi perquè s'ha fet servir a [Arias-Badia i Matamala \(2021, 2023\)](#) amb l'argument que el català té força mots monosil·làbics i, en conseqüència, podria aportar resultats equiparables als de l'anglès.

Aquesta anàlisi automatitzada s'ha completat amb una altra anàlisi automatitzada basada en el nombre de síl·labes: l'índex de llegibilitat de Flesch-Szigriszt. A diferència del GFI —per al qual no s'ha elaborat una taula comparativa en català, només en anglès—, els resultats estan validats per a la llengua castellana ([Barrio Cantalejo, 2007](#)) i també se solen aplicar al català ([Pérez Colomé, 2011](#)). El recompte de síl·labes s'ha dut a terme amb l'eina per comptar síl·labes del Softcatalà. Finalment, s'ha fet servir aquesta mateixa eina per calcular la llargada de les paraules.

També s'ha fet una anàlisi manual d'aspectes lèxics que ja trobàvem a [Arias-Badia i Matamala \(2021, 2023\)](#): a) presència d'estrangerismes, neologies i termes complexos, b) presència de frases fetes, locucions, expressions o frases amb sentit figurat, i c) presència d'adverbis en *-ment*. Tal com marquen les normes UNE i ISO, en la LF cal evitar l'ús d'estrangerismes tret que siguin d'ús comú, com també els termes abstractes, tècnics o complexos. Quant a les metàfores, frases fetes, locucions, comparacions o frases amb sentit figurat, a les guies d'AD s'encoratja els professionals a fer servir metàfores per enriquir el text mentre que les normes de LF solen desaconsellar-ne l'ús. Finalment, quant als adverbis acabats en *-ment*, a la norma UNE de LF no es recomana fer servir adverbis que acabin en *-ment*.

6. ANÀLISI DE RESULTATS

A continuació presentem i discutim els resultats a partir dels elements d'anàlisi esmentats anteriorment.

6.1 LLARGADA DE LES FRASES

Les normes de LF no concreten una llargada ideal per a les frases, però indiquen que han de ser simples. Bassols i Santamaria (2009) recomanen un màxim de 15 paraules per frase. La Figura 1 presenta la llargada mitjana de les frases en el nostre corpus.

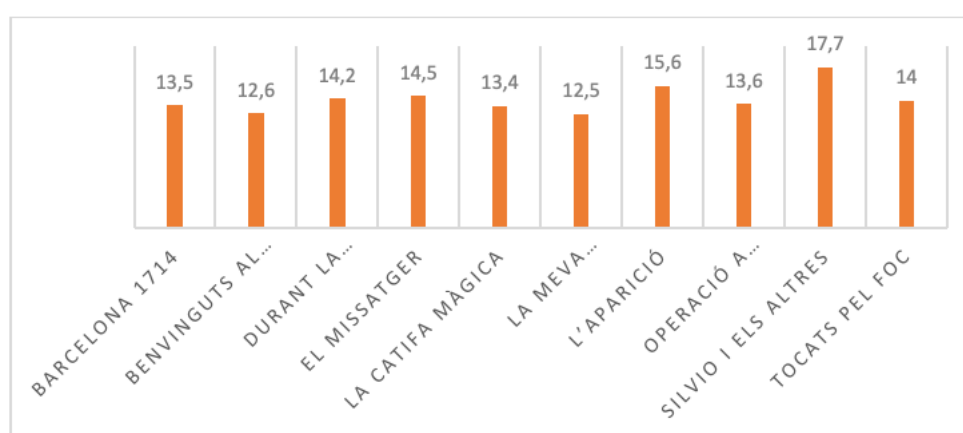

Figura 1. Llargada mitjana de les frases

La llargada mitjana del nostre corpus és de 14,17, amb un mínim de 12,5 i un màxim de 17,7. La mitjana és superior als 12,17 (mínim: 10,9, màxim: 12,9) obtinguts per Arias-Badia i Matamala (2021, 2023) però inferior als corpus generals de català segons aquestes mateixes autores (20,99). El valor està en línia amb les xifres detectades per Hermosa-Ramírez (2021) en un corpus d'audiodescripcions d'òperes en català (13,71), però s'allunya de les 9,1 paraules que Matamala (2019b) observa al corpus VIW. El corpus VIW està format per les AD d'un curt cinematogràfic en què surten només quatre personatges i sovint en primer pla, per la qual cosa no cal descriure excessivament els escenaris. Si comparem aquesta xifra amb les dades del corpus de LF d'Arias-Badia i Matamala (2021, 2023), els valors en el corpus de LF van de 12,66 a 17,15, en línia amb el que observem al nostre corpus.

6.2 DISTRIBUCIÓ DE CATEGORIES GRAMATICALS

El corpus està format principalment per substantius i verbs i, en menys mesura, per noms propis (NE, *named entities*). Els adjectius i els adverbis corresponen a una petita part del corpus, tal com es veu a la Taula 2.

Taula 2. Classificació segons la categoria gramaticals

	Adj.	Noms	Verbs	Adv.	NE
Barcelona 1714	5,9 %	50,8 %	28,8 %	2,6 %	10,9 %
Benvinguts al Nord	5,3 %	50,3 %	29,9 %	2,1 %	12,4 %
Durant la tempesta	6 %	53 %	25,9 %	2,7 %	12,4 %
El missatger	6,1 %	52,2 %	27,2 %	2,4 %	12,1 %
La catifa màgica	5,4 %	52,3 %	30,4 %	2,8 %	9,2 %
La meua setmana amb la Marilyn	6,5 %	47,1 %	30,3 %	2,3 %	13,8 %
L'aparició	7,5 %	55 %	25,7 %	2,7 %	9,1 %
Operació a Damasc	7,5 %	50,9 %	29 %	2,7 %	9,9 %
Silvio i els altres	9,9 %	52,3 %	26,2 %	3,9 %	7,8 %
Tocats pel foc	6 %	51,7 %	27,9 %	2,4 %	12 %

La Taula 3 recull els valors mitjans, que estan en línia amb els resultats d'Arias-Badia i Matamala (2021).

Taula 3. Comparació de categories gramaticals

	Adj.	Noms	Verbs	Adv.	NE
Pujolar i Matamala	7 %	51 %	28 %	3 %	11 %
Arias-Badia i Matamala (2021)	6 %	51 %	30 %	6 %	9 %

En el context de facilitar la comprensió d'un text, a la guia *How to write clearly* de la Comissió Europea (2011) es recomana prioritzar l'ús de verbs davant de l'ús de noms. Argumenten que els verbs són més directes que els substantius i, alhora, menys abstractes. Arias-Badia i Matamala (2021) comenten que és un aspecte que es podria millorar de cara a unes AD fàcils, ja que, en vista dels resultats obtinguts, el percentatge de substantius (51 % en ambdós estudis) és superior al de verbs (28 i 30 %).

6.3 VERBS PER FRASE

El nombre de verbs pot ser un indicador de la complexitat del text i del nombre d'idees que hi ha a cada frase. Les oracions compostes s'organitzen al voltant de dos o més verbs i les recomanacions de LF solen aconsellar oracions simples i curtes. Com es pot observar a la Figura 2, els resultats no varien gaire entre les pel·lícules.

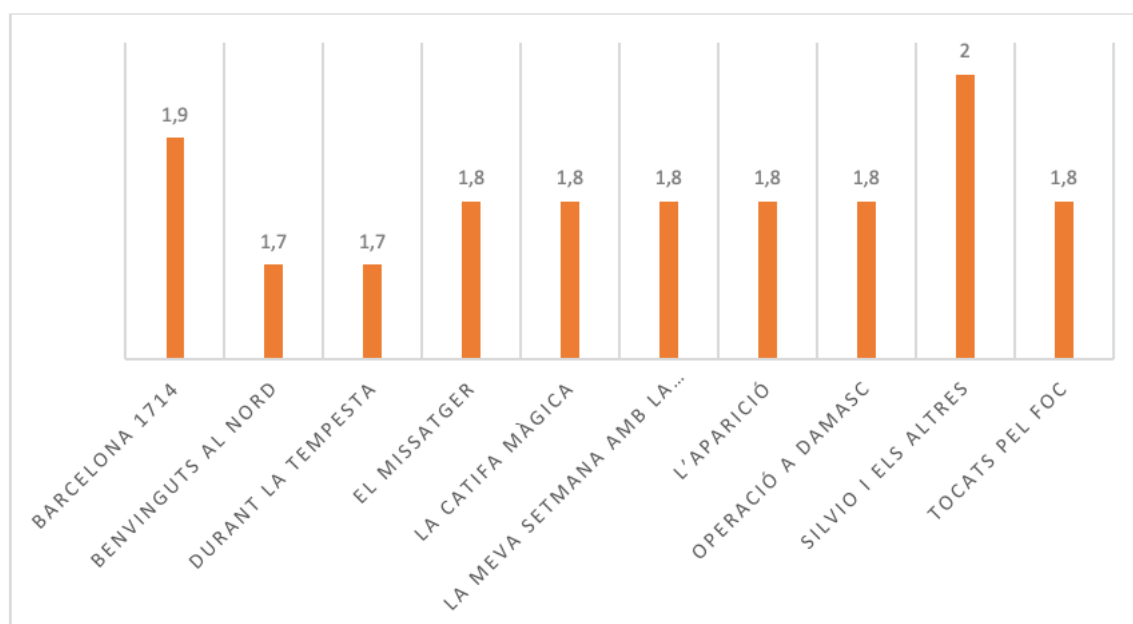

Figura 2. Mitjana de verbs per frase

La mitjana obtinguda és d'1,8. Generalment, les frases estan formades per 14 o 15 paraules i contenen dos verbs. No són, per tant, frases simples que continguin només una idea, sinó que són frases amb dos verbs que uneixen dues idees. Aquest aspecte coincideix amb el que marca la norma UNE. Aquest resultat també és més elevat que en l'anàlisi d'AriasBadia i Matamala (2021), en què la mitjana és d'1,67, amb un mínim d'1,26 i un màxim d'1,99. Per tant, hi ha més frases que es constitueixen amb un sol verb, tot i que la diferència és petita. Un estudi manual podria aportar més dades sobre les especificitats d'aquestes oracions, però està fora de l'abast d'aquest article, que, com s'ha explicat en la metodologia, es basa en dades obtingudes automàticament excepte en la part lèxica.

6.4 PERÍFRASIS VERBALS

Les perífrasis verbals no apareixen gaire sovint en el corpus, cosa que coincideix amb les recomanacions de Bernabé-Caro (2020) d'evitar-les per afavorir la comprensibilitat.

Les que apareixen més són: «deixar caure» (18), «deixar anar» (12) i «fer girar» (6). «Deixar anar» surt en totes les pel·lícules i «deixar caure» en totes menys una. A banda de «fer girar» també trobem altres perífrasis amb «fer» (21 en total). S'ha observat que sovint es fan servir perífrasis per expressar progressivitat o duració. La construcció més freqüent que ho denota és la d'«anar + gerundi» (46 en total). No s'ha trobat la construcció «estar + gerundi», d'acord amb les recomanacions de Bassols i Santamaria (2009) i Puigdomènech et al. (2007).

En el seu estudi, Arias-Badia i Matamala (2021, p. 13) presenten la perífrasi «fer anar» al capdamunt de la llista, seguida per «deixar anar» i «deixar caure». Tot i que «fer anar» apareix un parell de vegades en el seu corpus, no és de les perífrasis amb més presència, mentre que «deixar caure» i «deixar anar» sí que es repeteixen molt sovint. En general, tot i que no sempre es repeteixen les mateixes perífrasis, sí que es repeteix la forma verbal. El que es pot concloure d'aquests dos corpus és que les perífrasis que es fan servir amb freqüència en els guions d'AD són les construccions «deixar/fer + infinitiu» i «anar + gerundi».

6.5 CORPUS ABOUTNESS

L'estudi del *corpus aboutness* es fa a partir de l'anàlisi de les paraules més freqüents que compo-
nen el corpus sense tenir en compte les paraules gramaticals. Les reproduïm a la Taula 4.

Taula 4. Paraules més freqüents del corpus

Pel·lícula	30 paraules més freqüents
Barcelona 1714	Agnès (111), Jan (108), mirar (85), cap (78), noia (73), fer (56), soldat (54), home (52), anar (52), agafar (48), acostar (46), mà (42), sobre (38), dona (37), Jofre (36), carrer (35)
Benvinguts al Nord	Philippe (109), Antoine (67), fer (52) home (48), mirar (45), anar (38), cap (37), Julie (28), dona (28), agafar (28), somriure (26), tot (25), director (24), mà (23)
Durant la tempesta	Vera (143), mirar (93), cap (85), Nico (75), porta (57), Àngel (53), dona (53), home (52), casa (46), mà (45), acostar (42), Leira (41), obrir (37), fer (35)
El missatger	John (161), Daniel (87), cap (66), home (61), mirar (52), tot (42), fer (40), Malik (37), anar (34), cotxe (33), porta (31), asseure (28), agafar (28)
La catifa màgica	catifa (68), Hodja (64), rata (34), Raia (33), guàrdia (33), fer (31), cap (29), sobre (24), anar (22), sultà (20), maragda (19), home (19), nen (18), dona (18), noi (17), mirar (16)
La meva setmana amb la Marilyn	Colin (103), Marilyn (84), noi (59), mirar (48), Larry (44), cap (44), ell (40) dona (35), somriure (34), anar (32), mirada (28), fer (28), porta (25), seu (22), mà (22), sortir (21), Paula (20)
L'aparició	Jacques (121), Anna (118), home (84), mirar (74), noia (72), cap (60), mà (51), periodista (48), foto (48), mirada (46), sobre (45), monja (42), tot (41), asseure (41), seu (29)
Operació a Damasc	Ari (137), home (82), mirar (62), cap (58), mà (50), ell (44), Kim (41), dona (39), fer (37), cotxe (32), mirada (30), agafar (30), porta (29), sobre (25), asseure (26), acostar (25), terra (24)
Silvio i els altres	dona (121), Silvio (104), home (99), mirar (82), cap (62), noia (60), Sergio (57), sobre (56), fer (56), ser (55), altre (55), gran (53), tot (49), somriure (43), seu (40), mà (40)
Tocats pel foc	Ange (54), Sogues (48), mirar (43), home (37), noia (32), cap (30), taula (28), Isa (26), asseure (25), fer (21), Fargues (18), dona (18), anar (18), Jau (17), girar (18), agafar (17)

Entre les paraules més freqüents del corpus s'hi troben els noms dels personatges principals. Es repeteixen verbs com «mirar» (en totes les pel·lícules), «fer» (en 9), «anar» (en 6) o «agafar» (en 5) i substantius comuns com «home» (en 9), «dona» (en 8), «mà» (en 7), o «carrer» hi figuren molt sovint. Es tracta de mots que es poden fer servir per descriure un canvi de focus, una acció o un canvi de lloc. Aquests resultats coincideixen amb estudis de corpus semblants en altres llengües (Salway, 2007; Hermosa-Ramírez, 2021; Matamala, 2019b; Reviers, 2017) i també amb l'estudi d'Arias-Badia i Matamala (2023), en què destaquen l'ús de les paraules «fer», «mirar» i «mà». A més, a cada pel·lícula apareixen substantius relacionats amb la temàtica del producte. Per exemple, a la pel·lícula *Barcelona 1714*, hi apareix sovint la paraula «soldat».

6.6 DENSITAT LÈXICA I RIQUESA LINGÜÍSTICA

La Figura 3 mostra la TTR, una fórmula útil si ens volem fixar en les paraules úniques que presenta un segment. Tot i això, és un aspecte que es veu influït per la llargada dels textos: com més curts, més alta la ràtio. En fragments llargs hi haurà paraules que inevitablement s'aniran repetint (com les conjuncions o els articles) i es va reduint la possibilitat que apareguin paraules noves, cosa que, al seu torn, fa que baixi la ràtio. Per tant, com més s'acosti la ràtio a 1, més paraules noves hi haurà.

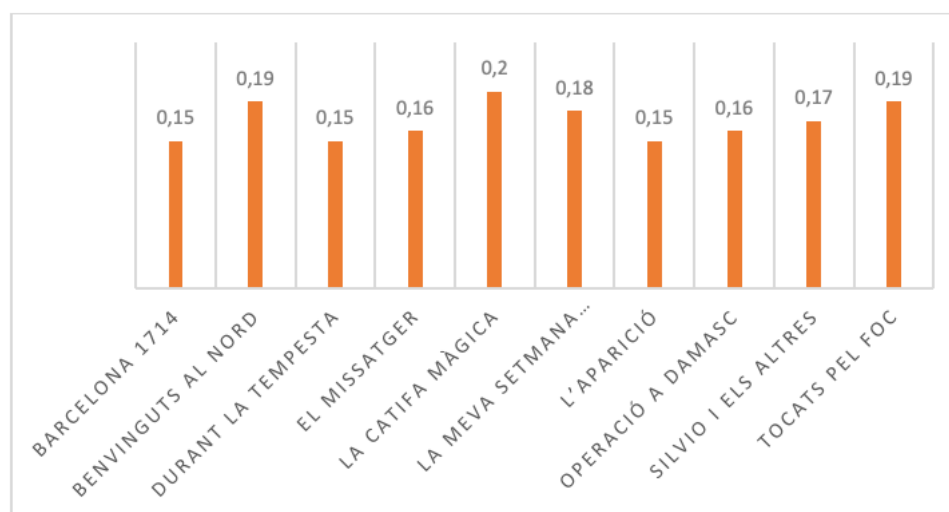

Figura 3. Valor de la TTR

La mitjana del nostre corpus és de 0,17 (els resultats oscil·len entre 0,15 i 0,2), en línia amb el 0,21 obtingut per Arias-Badia i Matamala (2021) i el 0,20 obtingut per Hermosa-Ramírez (2021). Aquest valor indica que les paraules es repeteixen, de manera que el vocabulari no és gaire variat. De fet, les normes d'AD recomanen fer servir un mateix mot per a cada referent per afavorir la cohesió (Taylor 2015) al mateix temps que promouen la riquesa lèxica i l'ús d'expressions idiomàtiques. En relació amb la LF, Bernabé-Caro (2020) comenta que la cohesió és essencial per ajudar a la comprensió.

Pel que fa a la riquesa lèxica, la Figura 4 reproduceix els valors de la relació entre el nombre de lemes i el nombre de paraules de cada pel·lícula en el corpus objecte d'estudi, que obté una mitjana de 0,13, en línia amb el 0,16 d'Arias-Badia i Matamala (2021). Aquests valors indiquen força repetició i, per tant, una riquesa lèxica limitada.

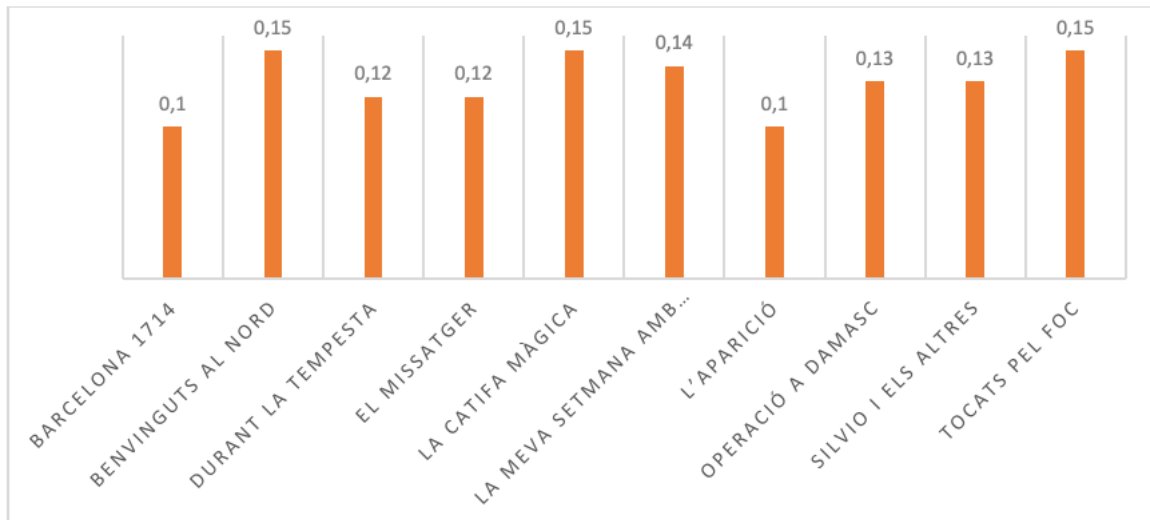

Figura 4. Valor de la riquesa lèxica

6.7 CÀRREGA INFORMATIVA

La Figura 5 presenta la càrrega informativa calculada d'acord amb el nombre de paraules lèxiques sobre el nombre total de paraules.

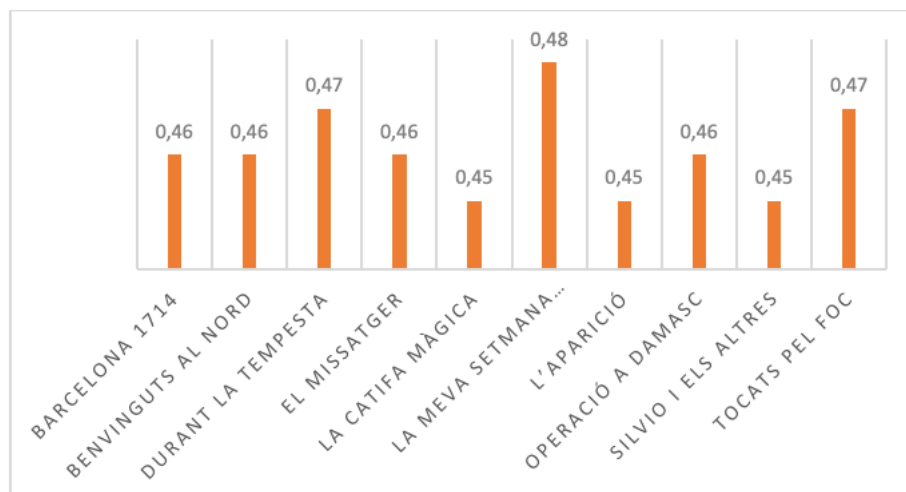

Figura 5. Valor de la càrrega informativa

Johansson argumenta que «a large majority of the spoken texts have a lexical density of under 40 %, while a large majority of the written texts have a lexical density of 40 % or higher» (2008, p. 65), tot i que aquest percentatge pot variar en altres idiomes. Castellà Lidon (2001) comprova si es pot fer servir aquesta mesura en textos en català i obté que les converses informals de llenguatge oral tenen resultats per sota del 40 %. En aquesta anàlisi hem obtingut una mitjana de 0,46 (46 %), que equivaldria a la densitat lèxica que correspon als textos escrits, tot i que es troba molt a prop del límit. Aquest resultat coincideix amb el d'Arias-Badia i Matamala (2021): 0,45. Podríem caracteritzar els guions d'AD com a textos escrits que imiten, en certa manera, la càrrega informativa del discurs oral.

6.8 GUNNING FOG INDEX

El Gunning Fog Index (GFI) és una mesura per calcular la llegibilitat d'un text. Presentem els resultats d'aquesta anàlisi a la Figura 6.

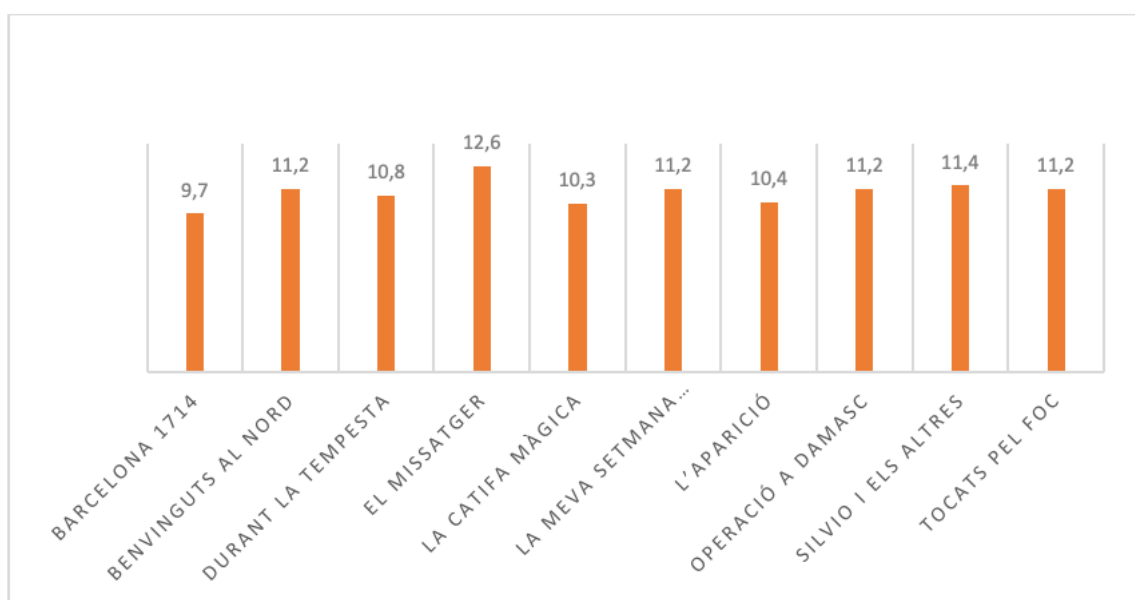

Figura 6. Gunning Fog Index

En anglès, el valor ideal per assegurar que un text és comprensible per al públic general és de set o vuit, mentre que el límit es troba a 12, el nivell d'una persona que està acabant batxillerat (Web XF, s/d). En aquesta anàlisi hem obtingut una mitjana d'11. No es troba dins del que es considera valor ideal (entre set i vuit), però, segons la taula de comparació de l'anglès, es tracta d'un text que poden entendre alumnes de batxillerat, és a dir, entra dins del que es considera comprensible. En l'anàlisi d'Arias-Badia i Matamala (2023) la mitjana és de 13. Aquest resultat queda a prop de la mitjana d'11 obtinguda en aquesta anàlisi, tot i que, a diferència d'altres càlculs, és lleugerament més alt, cosa que coincideix amb els resultats de la riquesa lèxica (per la TTR i la variable lema/toquen obtenien resultats més elevats). Això apunta al fet que hi ha més paraules «difícils» en les pel·lícules que analitzen Arias-Badia i Matamala, però les estructures sintàctiques són més senzilles.

A l'estudi d'Arias-Badia i Matamala (2023), també calculen el GFI de tres resums d'òpera adaptats a la LF per comparar si es pot aplicar aquest càlcul al català. Obtenen una mitjana de 14,99, amb resultats que van de 13,06 a 16,23. Per tant, les AD analitzades —tant les de l'estudi d'Arias-Badia i Matamala com el nostre— tenen menys paraules «difícils» que un text validat com a fàcil de comprendre.

6.9 ÍNDEX DE LLEGIBILITAT FLESCH-SZIGRISZT

Tenint en compte que l'ús del GFI al català no està consensuat, hem ampliat l'anàlisi amb l'índex de llegibilitat Flesch-Szigriszt, que s'ha aplicat al català (Pérez Colomé, 2011). Els resultats cal interpretar-los en els termes següents (Barrio Cantalejo 2007, p. 327):

Taula 5. Taula de comparació per a l'índex Flesch-Szigriszt

Resultat	Nivell	Referència
> 80	Molt fàcil	Educació primària, còmic.
65 - 80	Bastant fàcil	Educació primària, revistes o llibres.
55 - 65	Normal	Educació secundària, premsa general.
40 - 55	Bastant difícil	Batxillerat, divulgació científica i mitjans de comunicació especialitzats.
< 40	Molt difícil	Nivell universitari, articles científics.

Els resultats del nostre corpus (Figura 7) mostren que no hi ha cap AD amb un valor inferior a 80 i, per tant, entren dins de la categoria de «molt fàcil». La mitjana és de 87,8.

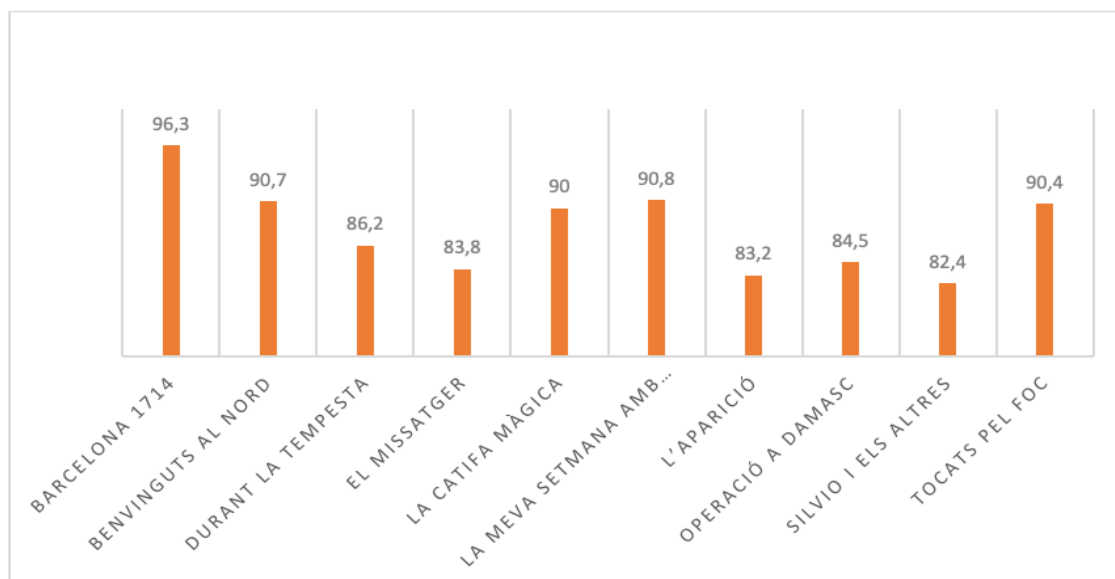

Figura 7. Índex de Flesch-Szigriszt

De moment, en el context de les AD, aquest índex només s'ha emprat en un estudi d'[Hermosa-Ramírez \(2023\)](#), en què calcula i compara l'índex Flesch-Szigriszt en un corpus operístic en català d'audiodescripcions i audiointroduccions. Segons els resultats que obté, les AD de les òperes es troben en el nivell «bastant fàcil» o «molt fàcil». Obté una mitjana de 84,88, un valor semblant al que hem obtingut en aquesta anàlisi i que també situa les AD d'òperes dins la categoria «molt fàcil». Darrere d'aquest estil d'audiodescripció hi pot haver una voluntat de no sobrecarregar l'espectador, que ha de construir una imatge del que passa a la pantalla a partir de la banda sonora de la pel·lícula (diàlegs, música, efectes sonors) i l'audiodescripció. També hi pot haver una voluntat de crear audiodescripcions que serveixin de suport sense ser gaire visibles.

6.10 LLARGADA DE LES PARAULES

En un context semblant al del GFI, on es tenen en compte les paraules de més de tres síl·labes, en aquesta anàlisi també hem calculat el nombre mitjà de síl·labes per paraules. Hem emprat l'eina del Softcatalà «Separador i comptador de síl·labes en català». Softcatalà fa el recompte automàticament quan s'hi introdueix el text i desglossa el resultat segons el criteri gràfic (compta únicament les síl·labes), el criteri fonètic (té en compte les elisions i les sinalefes) i el criteri poètic. Al seu estudi, [Arias-Badia i Matamala \(2023\)](#) calculen tant el gràfic com el fonètic, ja que, com que les AD són parlades, s'hi fan elisions.

En el nostre càlcul, efectuat amb el mateix fragment de text que per calcular el GFI, hem obtingut una mitjana de 1,75 síl·labes segons el criteri gràfic i de 1,58 per al criteri fonètic. Arias-Badia i Matamala obtenen 1,73 i 1,56, respectivament.

Queda palesa, doncs, la preferència de les AD en català per fer servir paraules amb menys de dues síl·labes, que d'acord amb el GFI es considerarien curtes.

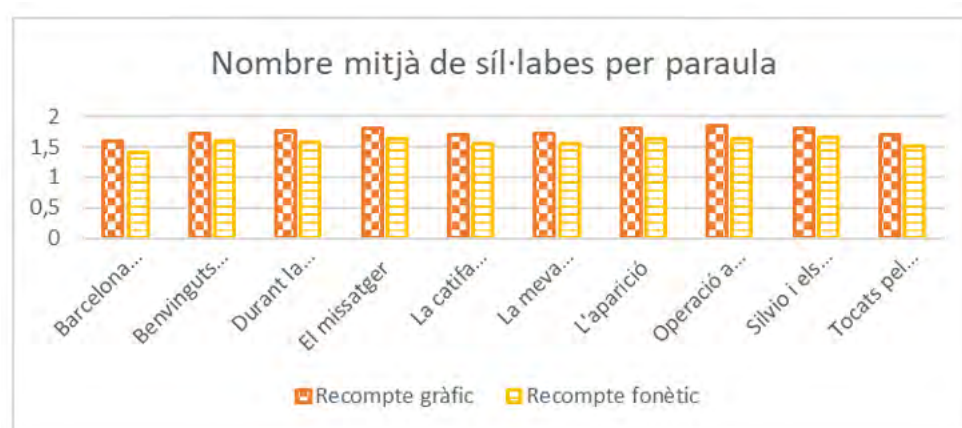

Figura 8. Mitjana de síl·labes per paraula

6.11 COMPLEXITAT DEL LÈXIC

Hem dut a terme una anàlisi manual d'aspectes lèxics en què ens hem fixat en la presència de a) neologismes, estrangerismes o termes complexos, b) metàfores, frases fetes, locucions o frases amb sentit figurat i c) adverbis acabats en *-ment*. La Taula 6 resumeix de manera esquemàtica els resultats obtinguts.

Taula 6. Anàlisi manual lèxica dels guions

	Anàlisi manual
Barcelona 1714	Termes complexos: <i>casaca, tricorn, baioneta, filipista, baluard, orfebreria</i> Locucions i expressions: <i>de fit a fit</i> Adverbis acabats en <i>-ment</i> : <i>lentament, fixament, directament</i>
Benvinguts al Nord	Estrangerismes: <i>pòster, cúter</i> Termes complexos: <i>gendarme, consternar, flanquejar, talaia, rònec</i> Locucions i expressions: <i>de fit a fit, ulls com taronges, portar a coll, menjar a petons</i> Adverbis acabats en <i>-ment</i> : <i>fixament</i>
Durant la tempesta	Estrangerismes: <i>power (prem el power), box (d'hospital), pòstit, pàrquing</i> Termes complexos: <i>ressonància magnètica, especejament, condescendència, hospital psiquiàtric</i> Locucions i expressions: <i>de fit a fit, ulls com taronges</i> Adverbis acabats en <i>-ment</i> : <i>silenciosament, lentament, lleugerament, totalment, fixament, plàcidament, intensament</i>
El missatger	Estrangerismes: <i>whisky, tràiler, pàrquing, xec</i> Termes complexos: <i>narcotraficant, narcotràfic, càrtel de narcotràfic, narcòtic, cocaïna</i> Locucions i expressions: <i>de fit a fit, menjar a petons</i> Adverbis acabats en <i>-ment</i> : <i>fixament, lentament</i> Abreviacions: <i>DEA</i>
La catifa màgica	Locucions i expressions: <i>com si surfegés, com si fossin cavall i genet</i> Adverbis acabats en <i>-ment</i> : <i>directament, lentament</i>

La meva setmana amb la Marilyn	Estrangerismes: <i>whisky, mambo</i> Termes complexos: <i>flaquejar, extasiat</i> Locucions i expressions: <i>de fit a fit</i> Adverbis acabats en -ment: <i>sensualment, gratament, fixament, lentament, suaument, juntament, totalment, lleument</i>
L'aparició	Estrangerismes: <i>Cúter, Google, pòster, Skype, office, box, walki</i> Termes complexos: <i>ginecologia, ressonància</i> Locucions i expressions: <i>de fit a fit</i> Adverbis acabats en -ment: <i>lleument, fixament, intensament, profundament, tímidament, profundament, lentament</i> Abreviacions: ONG
Operació a Damasc	Estrangerismes: <i>whisky, en off, beisbol, pàrquing, xofer, xauarma</i> Termes complexos: <i>parsimònia, lacrimal, xauarma, uixer, hieràtic</i> Locucions i expressions: <i>de fit a fit</i> Adverbis acabats en -ment: <i>fixament, lleument, lentament</i>
Silvio i els altres	Estrangerismes: <i>zòdiac, pòstit, iot, jacuzzi</i> Termes complexos: <i>haima, cocaïna (o coca), zòdiac, faquir</i> Locucions i expressions: <i>de fit a fit, somriure d'orella a orella</i> Adverbis acabats en -ment: <i>clarament, fixament, lentament, totalment, rítmicament, sensualment, sinuosament, perfectament, atentament, lleugerament</i>
Tocats pel foc	Termes complexos: <i>flanquejar, quinqué, gibrelleta</i> Locucions i expressions: <i>de fit a fit</i> Adverbis acabats en -ment: <i>fixament, lentament</i>

Pel que fa a neologismes i estrangerismes, la majoria de paraules són d'ús corrent. Per exemple, al guió de *L'aparició* hi surt «Google» i «Skype». «Walki» (de *walkie-talkie*) és una paraula estrangera, però probablement més coneguda en contextos col·loquials que l'equivalent català «transceptor» o «transceptor portàtil». Altres estrangerismes que s'hi troben són paraules que s'han introduït en el lèxic del dia a dia, com ara «whisky», «beisbol», «cúter», «tràiler» (vehicle) o «xec». També hi ha «pòstit» i «zòdiac» (llanxa, vaixell), noms de marca que han acabat designant el producte. L'única paraula estrangera que no s'ha adaptat és «power» (en el sentit de fer clic sobre el botó de *power* per apagar un aparell). Així mateix, a la pel·lícula *L'aparició* hi ha ocasions en què en el mateix guió s'empra la paraula anglesa «office» (d'oficina o despatx),

mentre que en altres moments fan servir «oficina» (en una ocasió dins d'una mateixa unitat descriptiva). El mateix passa amb «pàrquing» i «aparcament».

No hi ha metàfores ni frases fetes, però sí que hi apareixen algunes comparacions i símls, frases amb sentit figurat i l'expressió «de fit a fit», que es repeteix sovint per indicar «mirar fixament». Les comparacions són comunes o fàcils d'entendre. Per exemple, per designar sorpresa hi ha la frase «obrir els ulls com taronges» o, en el context d'algú que vola sobre una catifa, es fa servir la comparació «com si surfegés».

La temàtica de la pel·lícula influeix en la inclusió de termes en l'audiodescripció. Per exemple, al film *Barcelona 1714*, de caràcter bèl·lic, hi apareixen mots com «flipista», «baioneta» o «tricorn». A *El missatger*, un drama criminal, sovint s'hi troben paraules relacionades amb el narcotràfic. En un context de LF, aquests termes complexos s'explicarien ja sigui dins el text mateix, en forma de nota al costat o en un glossari, però en el cas de l'audiodescripció hi ha restriccions de temps clares.

Quant a sigles, s'ha trobat una ocurrència d'«ONG» i una de «DEA» per fer referència a l'agència federal dels Estats Units que s'encarrega del narcotràfic, la *Drug Enforcement Administration*. Mentre que la primera pot ser més coneguda per al públic general, la segona és un referent cultural no necessàriament conegut.

Finalment, pel que fa als adjectius acabats en *-ment*, hem inclòs aquest paràmetre perquè la norma UNE de LF recomana evitar-los en castellà. N'hem trobat en tots els guions, però en un percentatge baix, tal com recull la Taula 7, que també aporta informació sobre els altres elements lèxics analitzats manualment.

Taula 7. Percentatge sobre el total de paraules lèxiques dels elements analitzats manualment

	Adv. <i>-ment</i>	Estrangerismes	Termes complexos	Expressions i locucions
Barcelona 1714	0,18 %	-	0,58 %	0,03 %
Benvinguts al Nord	0,03 %	0,07 %	0,42 %	0,23 %
Durant la tempesta	0,42 %	0,1 %	0,08 %	0,21 %
El missatger	0,12 %	0,77 %	0,2 %	0,1 %
La catifa màgica	0,01 %	-	-	0,1 %
La meva setmana amb la Marilyn	0,45 %	0,14 %	0,07 %	0,07 %
L'aparició	0,32 %	0,25 %	0,04 %	0,04 %
Operació a Damasc	0,31 %	0,51 %	0,17 %	0,14 %
Silvio i els altres	0,54 %	0,29 %	0,25 %	0,13 %
Tocats pel foc	0,09 %	-	0,43 %	0,09 %

Es tracta en tots els casos de percentatges molt baixos que ens permeten concloure que hi ha una ocurrència baixa de paraules estrangeres i termes complexos. Tot i que en les guies d'AD s'encoratja l'ús de metàfores, comparacions, etc., apareixen rarament en els guions analitzats i, per tant, trobem punts de contacte entre la llengua de l'AD i la LF.

7. CONCLUSIONS

En aquest estudi partíem de la hipòtesi que AD i LF coincidirien en aspectes sintàctics, però no en aspectes lèxics, on esperàvem trobar unes audiodescripcions amb molta riquesa lèxica. Els resultats quantitatius apunten a una sintaxi senzilla, com s'havia previst, però també a un lèxic amb poca variació lingüística, cosa que coincideix amb les normes de LF i refuta la nostra hipòtesi. Els resultats de l'anàlisi manual lèxica semblen indicar que només en alguns casos aïllats les AD s'allunyen de les normes de LF, concretament pel que fa als termes complexos, les abreviacions i els adverbis acabats en *-ment*, els quals apareixen amb una freqüència baixa.

També preveïem obtenir resultats semblants a l'estudi d'Arias-Badia i Matamala, i així ha estat. Els resultats semblen indicar que les AD i la LF tenen molts aspectes lèxics i sintàctics en comú. Pel que fa a la sintaxi, les AD i les normes de LF prioritzen l'ús de frases curtes i amb un màxim de dos verbs. No s'abusa de les perífrasis verbals i, contràriament al que esperàvem d'acord amb les recomanacions de les AD, hi ha poca varietat lingüística. A més a més, el Gunning Fog Index i l'índex de llegibilitat Flesch-Szigriszt indiquen que són textos fàcils.

En conclusió, els resultats semblen indicar que els textos de les AD són fàcils. Ara bé, aquesta conclusió no és res més que un punt de partida per a futures investigacions que hauran d'anar més enllà i superar algunes de les limitacions d'aquest treball. Per exemple, la nostra anàlisi s'ha limitat a l'estudi d'aspectes lèxics i sintàctics que la LF aplica a textos escrits. L'AD, en canvi, és un text oral que presenta restriccions espaciotemporals i que s'integra en continguts audiovisuals que poden tenir diàlegs complexos. Cal continuar estudiant com es podria ampliar el concepte d'AD actual i oferir nous serveis que satisfacin les necessitats d'altres públics, en línia amb les AD adaptades que proposaven els professionals en el grup de discussió esmentat (Arias-Badia & Matamala, 2020). D'altra banda, els textos en LF impliquen sempre una validació per part dels usuaris. Caldrà investigar com integrar aquesta validació o avaluació en unes futures audiodescripcions fàcils. L'objectiu final és garantir l'accés a usuaris amb necessitats diverses.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Arias-Badia, Blanca, & Matamala, Anna (2020). Audio description meets Easy-to-Read and Plain Language: results from a questionnaire and a focus group in Catalonia. *Zeitschrift Für Katalanistik*, 33, 251-270.
- Arias-Badia, Blanca, & Matamala, Anna (2021). Audio description from an E2U Language Perspective. A corpus-based study, *Language and the media*. Universitat Autònoma de Barcelona. Recuperat el 24 de març de 2024, de <https://ddd.uab.cat/record/249611?ln=en>

- Arias-Badia, Blanca, & Matamala, Anna (2023). Audio description from an easy-to-understand perspective: A corpus-based study in Catalan. *Jostrans*, 40, 268-296. Recuperat el 24 de març de 2024, de <https://ddd.uab.cat/record/281869>
- Arma, Saveria (2011). *The language of filmic audio description: A corpus-based analysis of adjectives* (Tesi doctoral no publicada, Università Degli Studi Di Napoli Federico II).
- AENOR (2005). = Associació Espanyola de Normalització i Certificació (2005). UNE 153020: *Audiodescripción para personas con discapacidad visual. Requisitos para la audiodescripción y elaboración de audioguías*. AENOR.
- AENOR (2018). = Associació Espanyola de Normalització i Certificació (2018). UNE 153101 EX: *Lectura fácil. Pautas y recomendaciones para la elaboración de documentos*. AENOR.
- Barrio Cantalejo, Inés (2007). *Legibilidad y salud: los métodos de medición de la legibilidad y su aplicación al diseño de folletos educativos sobre salud* (Tesi doctoral, Universidad Autónoma de Madrid). Recuperat el 24 de març de 2024, de <http://hdl.handle.net/10486/2488>
- Bassols, Montserrat, & Santamaria, Laura (2009). *L'audiodescripció en català*. Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Bernabé Caro, Rocío (2020). *Easy Audiovisual Content for All: Easy-to-Read as an Enabler of Easy, Multimodal Access Services* (Tesi doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona). Recuperat el 24 de març de 2024, de <http://hdl.handle.net/10803/670406>
- Bernabé Caro, Rocío, & Orero, Pilar (2019). Easy to Read as Multimodal Accessibility Service. *Hermēneus, Revista de traducción e interpretación*, 21, 53-74.
- Bernabé Caro, Rocío, & Orero, Pilar (2021). Easier audio description: Exploring the potential of easy-to-read principles in simplifying AD. Dins Sabine Braun & Kim Starr (Eds.), *Innovation in audio description research* (pp. 55-75). Routledge.
- Castellà Lidon, Josep Maria (2001). *La complexitat lingüística en el discurs oral i escrit: densitat lèxica, composició oracional i connexió textual* (Tesi doctoral, Universitat Pompeu Fabra). Recuperat el 24 de març de 2024, de <http://www.tdx.cat/TDX-0311102-134928>
- Comissió Europea (2011). *How to write clearly*, Publications Office of the European Union. Recuperat el 24 de març de 2024, de <https://data.europa.eu/doi/10.2782/54318>
- CVMC (2021). = Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació (2021). *Llibre d'estil de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació*. Recuperat el 24 de març de 2024, de <https://www.cvmc.es/llibre-destil>
- Fryer, Louise (2016). *An introduction to audio description*. Routledge.
- García Muñoz, Óscar (2012). *Lectura fácil: Métodos de redacción y evaluación*. Real Patronato sobre Discapacidad. Recuperat el 24 de març de 2024, de <https://www.plenainclusion.org/wp-content/uploads/2021/03/lectura-facil-metodos.pdf>
- García Muñoz, Óscar, & Matamala, Anna (2021). Easy Language in Spain. Dins Camilla Lindholm & Ulla Vanhatalo (Eds.), *Handbook of Easy Languages in Europe* (pp. 493-525). Frank & Timme.
- Hermosa-Ramírez, Irene (2021). The hierarchisation of operatic signs through the lens of audio description. *MonTI. Monografías de Traducción e Interpretación*, 13, 184-219.
- Hermosa-Ramírez, Irene (2023). Opera audio description in the spoken-written language continuum. Dins Marién Izquierdo & Zuriñe Sanz-Villar (Eds.), *Corpus Use in Cross-linguistic Research: Paving the way for teaching, translation and professional communication* (pp. 143-157). John Benjamins.

- Hernández-Bartolomé, Ana, & Mendiluce-Cabrera, Gabriel (2004). Audesc: translating images into words for Spanish visually impaired people. *Meta*, 49(2), 264-277.
- Inclusion Europe (2009). *Information for all: European standards for making information easy to read and understand*. Recuperat el 24 de març de 2024, de <https://inclusion-europe.eu/wp-content/uploads/2015/03/2113-Information-for-all-16.pdf>
- IFLA (2010). = International Federation of Library Associations and Institutions (2010). Guidelines for easy-to-read materials, *IFLA Professional Reports*, 120. Recuperat el 24 de març de 2024, de <https://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/120.pdf>
- ISO/IEC 23859:2023 = International Organization for Standardization (2023). ISO/IEC 23859:2023 *Requirements and recommendations on making written text easy to read and understand*. ISO. (ISO/IEC 23859:2023).
- Jiménez Hurtado, Catalina, Rodríguez Domínguez, Ana María, & Seibel, Claudia (2010). *Un corpus de cine: fundamentos teóricos y aplicados de la audiodescripción*. Tragacanto.
- Johansson, Victoria (2008). Lexical diversity and lexical density in speech and writing: A developmental perspective. *Working papers/Lund University, Department of Linguistics and Phonetics*, 53, 61-79.
- Lindholm, Camilla, & Vanhatalo, Ulla (2021). Introduction. Dins Camilla Lindholm & Ulla Vanhatalo (Eds.), *Handbook of Easy Languages in Europe* (pp. 11-26). Frank & Timme.
- Maaß, Christiane (2020). *Easy Language-Plain Language-Easy Language Plus. Balancing comprehensibility and acceptability*. Frank & Timme.
- Maaß, Christiane, & Hernández Garrido, Sergio (2020). Easy and Plain Language in Audiovisual Translation. Dins Silvia Hansen-Schirra & Christiane Maaß (Eds.), *Easy Language Research: Text and User Perspectives* (pp. 131-161). Frank & Timme.
- Maszerowska, Anna, Matamala, Anna, & Orero, Pilar (2014). *Audio Description. New perspectives illustrated*. John Benjamins.
- Matamala, Anna (2007). Audio Description in Catalonia. *Translation Watch Quarterly*, 3(2), 37-48.
- Matamala, Anna (2019a). *Accessibilitat i traducció audiovisual*. Eumo.
- Matamala, Anna (2019b). The VIW project: Multimodal corpus linguistics for audio description analysis. *Revista Española de Lingüística Aplicada / Spanish Journal of Applied Linguistics*, 32(2), 515-542. Recuperat el 24 de març de 2024, de <https://doi.org/10.1075/resla.17001.mat>
- Matamala, Anna (2021). Audio description. Dins Yves Gambier & Luc van Doorslaer (Eds.), *Handbook of Translation Studies* (Vol. 5, pp. 17-23). John Benjamins.
- Matamala, Anna (2022). Easy-to-understand language in audiovisual translation and accessibility: state of the art and future challenges. *XLinguae*, 2, 130-144.
- Matamala, Anna (2023). Easy audios for easy audiovisual content: an overview. Dins Carmen Pena Díaz (Ed.), *The Making of Accessible Audiovisual Translation* (pp. 83-106). Peter Lang.
- Mayol, Carme, & Salvador, Eugènia (1999). *Materials de lectura-fàcil: Anàlisi, directrius internacionals i proposta per a elaborar aquests materials a Catalunya*. FUS, Grup de Fundacions.
- Perego, Elisa (2020). *Accessible Communication: A Cross-country Journey*. Frank & Timme.

- Pérez Colomé, Jordi (2011). *Com escriure clar*. Editorial UOC.
- Puigdomènech, Laura, Matamala, Anna, & Orero, Pilar (2007). *Bases per a un futur protocol d'audiodescripció per a l'àmbit català* (Document no publicat). Universitat Autònoma de Barcelona.
- Pujolar Pohl, Irene (2022). *Anàlisi lingüística d'un corpus d'audiodescripcions. Les audiodescripcions en català són fàcils?* (Treball final de màster, Universitat Autònoma de Barcelona). Recuperat el 24 de març de 2024, de <https://ddd.uab.cat/record/266492>
- Remael, Aline, Reviers, Nina, & Vercauteren, Gert (2015). *Pictures painted in words: ADLAB Audio Description guidelines*. EUT.
- Reviers, Nina (2017). *Audio Description in Dutch. A corpus-based study into the linguistic features of a new, multimodal text type* (Tesi doctoral no publicada, University of Antwerp).
- Salway, Andrew (2007). A corpus-based analysis of audio description. Dins Jorge Díaz Cintas, Pilar Orero & Aline Remael (Eds.), *Media for all* (pp. 151-174). Rodopi.
- Snyder, Joel (2014). *The visual made verbal: a comprehensive training manual and guide to the history and application of audio description*. American Council of the Blind.
- Taylor, Christopher (2012). Textual cohesion. Dins Anna Maszerowska, Anna Matamala & Pilar Orero (Eds.), *Audio Description. New perspectives illustrated* (pp. 41-60). Benjamins.
- Taylor, Christopher (2015). The Language of AD. Dins Aline Remael, Nina Reviers & Gert Vercauteren (Eds.), *Pictures Painted in Words. ADLAB Audio Description Guidelines* (pp. 48-51). EUT.
- Taylor, Christopher, & Perego, Elisa (2021). New approaches to accessibility and audio description in museum environments. Dins Sabine Braun & Kim Starr (Eds.), *Innovation in audio description research* (pp. 33-54). Routledge.
- Web XF. (s. d). Gunning Fog Index. Recuperat el 24 de març de 2024, de <https://www.webfx.com/tools/read-able/gunning-fog.html#generator-more-content>